

Plenum

Torsdag 15.12.2016 kl. 10.02—21.54

3.3. Muntlig fråga om barnfamiljernas utkomst (Li Andersson vänst)

Muntligt spörsmål MFT 139/2016 rd

Muntlig frågestund

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Nästa fråga, ledamot Andersson.

Debatt

16.41 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tänään julkaistiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuore tutkimus lapsiperheköyhyydestä. Se paljasti, että lapsiköyhyys on Suomessa kääntynyt jälleen nousuun: useampi kuin joka kymmenes lapsi elää Suomessa tällä hetkellä köyhyydessä. Kaikkein vaarallisinta köyhyys on vauvojen ja pikkulasten perheissä. Tutkimus paljasti myös, että lapsiperheiden toimeentuloa ovat heikentäneet lapsilisien ja vanhempainrahojen riittämättömyys sekä hallituksen niihin kohdistamat leikkaukset. Tämä hallituksen leikkauspolitiikka kurjistaa erityisesti pienituloisia lapsiperheitä, eivätkä nämä hallituksen pienet kärkihankepanostukset riitä tätä suuntaa kääntämään. Arvoisa ministeri Rehula, miten hallitus aikoo vähentää kasvavaa lapsiperheköyhyyttä, erityisesti jos keväällä vielä on luvassa lisää leikkauksia?

16.42 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin tuo THL:n tutkimus, johon te viittaatte, osoittaa sen, että tällä vuosikymmenellä muutosta lapsiperheköyhyyden lisääntymisessä ei ole tapahtunut. Sen sijaan tuo tutkimus tunnistaa sen, että esimerkiksi korkea koulutukseen, jonka on oletettu lähtökohtaisesti takaavan paremman toimeentulon, ei ole lapsiperheen tuki ja turva.

Toisekseen te kysytte, mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt. Me olemme panostamassa lapsiperheiden arjen sujumisen näkökulmasta palveluihin — tavalla, jolla perhe saisi tuen, tavalla, jolla varhaiskasvatuksessa, koulun yhteydessä lapset saisivat parhaan mahdollisen niin koulutuksen ja opetuksen kuin sen sosiaalisen turvan, jota he tarvitsevat. Toimeentulon osalta on kyse muustakin kuin (Puhemies koputtaa) euroista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.44 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä tutkimus selvästi osoitti sen, että tämä trendi nyt on muuttumassa huonompaan, huolestuttavaan suuntaan. Olen yllättynyt siitä, että hallitus ei suhtaudu tähän vakavasti, mitä tulee pienituloisten lapsiperheiden toimeentuloon liittyviin ongelmiin.

Punkt i protokollet PR 135/2016 rd

Tällä viikolla eduskunnassa on myöskin äänestetty opiskelijoiden siirtämisestä yleisen asumistuen piiriin. Se on uudistus, joka hyödyttää erityisesti pienituloisia yksin asuvia opiskelijoita, mutta se heikentää perheellisten opiskelijoiden asemaa. Heidän toimeentulonsa tämän uudistuksen myötä laskee. Suomi on tällä hetkellä ainoa Pohjoismaa, jossa ei huomioida opiskelijoiden perheellistymistä opintotuessa, ja opiskelijalapsiperheet ovat jo tällä hetkellä erittäin pienituloisia. Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen ja ministeri Rehula, hallituspuolueiden edustajat ovat pitkin syksyä tässä salissa antaneet ymmärtää, että he kannattavat huoltajakorotusta opintotukeen. Ovatko arvoisat ministerit valmiita nyt ja tänään antamaan perheellisille opiskelijoille suoraan vastauksen kysymykseen: (Puhemies koputtaa) onko tällä hallituskaudella tulossa...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt on niin paljon yli 15 sekuntia, että siitä poikki.

...huoltajakorotus opintotukeen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: En mielelläni tule kysymyksen päälle omalla puheellani, mutta jos menee kovin pitkään, on pakko se tehdä.

16.45 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te väitätte, että hallitus ei suhtaudu vakavasti (Li Andersson: Siltä se kuulosti!) esimerkiksi siihen viestiin, että perheissä toimeentulossa ja arjesta selviytymisessä on ongelmia. Tuo väite ei pidä paikkaansa. (PaaVo Arhinmäki: Todista!) Me teemme omaa työtämme, me teemme niillä eväillä ja edellytyksillä, joita meillä on. Tuo väite ei pidä paikkaansa. Toisekseen te sotkette, ilmeisen tahallisesti, vakavan asian toinen toiseensa. Opiskelijoitten asumistuen muuttuminen yleisen asumistuen piiriin on kaikkien tässäkin salissa käytyjen keskustelujen jälkeen saanut laajan hyväksynnän: 122 000 opiskelijan asumistuki paranee. Toisekseen eduskunta on tuohon lakiin liittyen tehnyt kaksi lausumaa, joista toinen liittyy yhdessä asumisen mahdollistamiseen ja toinen siihen, että perheellisten opiskelijoitten kohdalla tämä ei ole (Puhemies koputtaa) vaivaton toimeenpantava. Hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

16.46 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet lapsiperheet valmistautuvat jouluun. Jouluna halutaan antaa lahjoja ja voidaan saada lahjoja. Moni lapsiperhe elää tänä päivänä hyvinvoivassa Suomessa köyhyydessä. Lapsiperheiden köyhyys tuon THL:n tutkimuksen mukaan on yhteydessä hyvin usein työttömyyteen. Se on yhteydessä myös pätkätöihin, jotka ovat arkitodellisuutta lapsiperheissä. Hallitus on rajannut työttömien perheiden oikeutta subjektiiviseen päivähoitoon. Se puolestaan heikentää äitien ja perheiden mahdollisuuksia hakea kokoaikaisesti työtä, mennä kouluttautumaan ja päästä paremmin työn syrjään kiinni. Kysyisin nyt sitten, ministeri Rehula: onko teillä todellakin aikeita nyt vahvistaa, suunnata sellaisia tulonsiirtoja lapsiperheille, että tästä lapsiperheiden köyhyydestä päästään eroon (Puhemies koputtaa) ja perheet voivat nähdä toivon elämässään?

Punkt i protokollet PR 135/2016 rd

16.47 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä keskustelunaiheena eduskunnassa näin joulun alla lapsiperheiden tilannetta, ja siihen meidän pitää erityisesti paneutua. Ja aivan tässä varhaiskasvatuskysymyksessä, mikä nousi esiin, lainsäädännössä varmistettiin, että huolehditaan siitä, että mikäli on sosiaalinen peruste eli lapsi hyötyy, silloin varhaiskasvatus toteutuu kokopäiväisenä.

Mutta erityisesti halusin sanoa näistä toimista, kun niitä on kysytty, että yksi sellainen ihan keskeinen asia, joka on lapsiperheissä tärkeä, lapsille tärkeä, on harrastaminen. Juuri ihan vähän aikaa sitten nimitin työryhmän harrastustakuuta miettimään eli miettimään sitä, että kun harrastamiselle on monia esteitä, esimerkiksi kallistuneet kustannukset, niin millä tavalla voitaisiin turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus harrastamiseen. Se olisi sellainen teko, jossa varmasti laajasti voitaisiin tehdä yhteistyötä yli sektoreiden ja ottaa mukaan myös kansalaisyhteiskuntaa, urheiluseuroja, kulttuuritoimijoita ja niin edelleen. (Puhemies koputtaa) Tätä yhteistyötä tehdään myöskin koulujen kanssa, mikä on tietysti toinen tärkeä paikka, (Puhemies koputtaa) missä näitä toimia tarvitaan.

16.49 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rehula, te totesitte äsken, että hallitus panostaa palveluihin, jotta pystyttäisiin tukemaan myöskin pienituloisia lapsiperheitä. Kuitenkin hallitus on leikannut varhaiskasvatuksesta ja ryhmäkotot kasvavat, ja tämä varmasti on sellainen syy, mikä heikentää lasten kasvun tukemista. Mehän suomalaisessa yhteiskunnassa olemme aina olleet ylpeitä siitä, että jokaisella on mahdollisuus taustastaan riippumatta hyvään koulutukseen, mutta nämä hallituksen tekemät leikkaukset koko tuohon koulutuspolkuun ovat sellaisia, jotka nimenomaan vaikeuttavat niitten lasten pääsyä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja toisaalta koko heidän opintopolkuaan, joihin nämä leikkaukset kohdistuvat. Olisin kysynyt ministeri Grahn-Laasoselta: millä tavalla hallitus tulee takaamaan sen, että meillä ei koulutus eriarvoistu suomalaisessa yhteiskunnassa, jokainen taustastaan huolimatta saa yhtä lailla laadukasta koulutusta?

16.50 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Se on suomalaisen koulutusjärjestelmän keskeinen filosofia ja se perusidea, eli me haluamme turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle Suomessa laadukkaan, maksuttoman koulutuksen. Se on meidän suomalainen kansallinen ylpeydenaiheemme ollut koko meidän satavuotisen historian taipaleella jo pitkän matkaa, ja siihen haluamme erityisesti panostaa, myöskin tulevaisuudessa.

Nämä taloudelliset ajat ovat tiukat. Se näkyy valtiontaloudessa, se näkyy kuntataloudessa — siitä me emme pääse mihinkään eikä päässyt edellenkään hallitus. Mutta nyt taloudessa näkyy positiivista värettä, ja myös koulutusta kehitetään enemmän kuin, voi sanoa, vuosikymmeniin. Siellä on meneillään paljon: Peruskouluissa on voimassa muun muassa uudet opetussuunnitelmat, se on iso uudistus, ja sen tukena on opettajankoulutuksen uudistus ja panokset sinne opettajien jaksamiseen ja uudistumiseen ja siihen, että he saavat sen tuen ammatilliseen kehittymiseen, samoin lisäksi sitten ihan kaikilla koulutusasteilla — voisin lähteä tässä luettelemaan, menee aika pitkä aika — varhaiskasvatuksesta

Punkt i protokollet PR 135/2016 rd

lähtien, ammatillisen koulutuksen reformi on iso kokonaisuus. Eli sisällöllistä työtä tehdään tiukassa, vaikeassa taloudellisessa (Puhemies koputtaa) tilanteessa.

16.51 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilman muuta selvää, että lapsiperheköyhyyteen on suhtauduttava vakavasti. Se on varmasti meidän kaikkien mielestä näin. Mutta kyllä korostaisin nyt sitä, että erittäin paljon vaikutusta lapsiperheiden hyvinvointiin, arjessa jaksamiseen, elämään, on sillä, minkälaisia palveluita koko meidän järjestelmässämme lapsiperheille tarjotaan. Minä pidän esimerkiksi kotipalveluiden vahvistamista äärettömän tärkeänä apuna arjessa jaksamisessa, ja tiedän selvitysten perusteella, että kotipalvelut, jos niitä saa järkevällä tavalla ja silloin, kun niitä tarvitsee, esimerkiksi ehkäisevät huostaanottoja. Kyllä palvelujärjestelmän kehittäminen on hyvin tärkeää, ja meidän kärkihankkeemme, Lape-hanke, on erinomaisen hyvä tämän palvelukokonaisuuden kehittämisessä, sillä on merkitystä.

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastan edustaja Essayahin kysymykseen osaltaan, ja tämä liittyy edustaja Paloniemenkin kysymykseen: Täällä on puhuttu tänään tulevaisuudesta ja on kaiveltu menneitä. Tämän vaalikauden näytöissä siitä, miten on kuntien edellytykset ja mahdollisuudet palvelutuotantoon talouden näkökulmasta hoidettu, tämän hallituksen krediitti näiltä osin kestää vertailun pitkälle historiaan. Kuntatalous on vahvistunut tavalla, jolla on sitä kautta kyetty edesauttamaan palvelujen vähintäänkin nykytasolla pitoa tai panostamaan, kuten esimerkiksi Vantaan kaupunki, lapsiperheiden kotipalveluihin. Näitä kuntia ja kaupunkeja Suomessa on, jotka ovat toimineet siihen suuntaan, että rahat käytetään ennaltaehkäisevään työhön, jotta sitten sitä raskaampaa palvelua ei tarvita. Kuntien valtionosuudet ovat (Puhemies koputtaa) olleet hallituksella (Puhemies koputtaa) kärkipäässä, niin että niihin ei puututa.

16.53 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin huolestuttavaa, että lapsiperheköyhyys on lisääntynyt. Se on asia, josta meidän kaikkien tulisi kantaa huolta ja varmistaa, että lapsemme saavat hyvän tulevaisuuden. Tiedämme, että leipäjonot ovat kasvaneet ja siellä on yhä enemmän perheellisiä. On hyvä, että hallitus on panostanut palveluihin, ja esimerkiksi perheiden kotipalvelu on erittäin tervetullut, mutta palveluita ei voi syödä. Siksi on erittäin tärkeää, että perheiden toimeentulosta pidetään huolta ja varmistetaan, että perheillä esimerkiksi tulonsiirrot tai muut tarvittavat etuudet ovat sellaisella tasolla, että he voivat elää eikä heidän täydy jokapäiväisessä elämässä jatkuvasti turvautua toimeentulotukeen. Kysynkin ministereiltä: mitä te aiotte tehdä sen eteen, että nämä etuudet ovat riittävällä tasolla ja toimeentulo varmistetaan jokaiselle (Puhemies koputtaa) perheelle? (Li Andersson: Ei mitään ilmeisesti!)

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käydyssä keskustelussa ja näissä kysymyksissä yksi osa on ollut esimerkiksi huoli varhaiskasvatuksesta, päivähoidosta, tilanteesta, jossa äiti tai isä on työllistymässä. Tätä pyritään edesauttamaan, ja esimerkiksi varhaiskasvatukseen, päivähoitoon, tehtyjen muutosten kautta taataan, että niille ihmisille, jotka sen lapsen päivähoidon tarvitsevat, jatkossakin se päivähoito on saatavissa. Kyllä se lainsäädäntö, joka luotiin ja joka on voimassa, mahdollistaa harkinnan, se mahdollistaa räätälöinnin, se mahdollistaa asioita,

Punkt i protokollet PR 135/2016 rd

jotka edesauttavat työllistymistä ja työllistämistä. Paras toimeentulon turva on se, että mahdollisimman monella on työtä.

Mitä sitten tulee budjettiin liittyviin tulonsiirtoihin, niin me elämme tässä tilanteessa sen mukaisesti, mitä hallitus on yhteisesti sopinut. Ja parasta on se, (Puhemies koputtaa) että ei ainakaan lisäleikkauksiin ajauduttaisi.

16.55 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmälle ja koko hallitukselle on erittäin tärkeää, että jokainen lapsi voi kasvaa turvallisesti aikuisuuteen ja voi olla lapsi turvallisesti. On tärkeää, että vanhemmilla on työtä, toimeentulo on turvattu. Lapsiköyhyys on vakava asia, mutta vanhemmat tarvitsevat arjessaan moninaisia palveluita, ja on erinomaista, että on lapsi- ja perhepalveluiden ohjelma, jossa yhdistetään hyvin sirpaleisia palveluita ja uudistetaan palvelut niin, että moninaisten perheiden tarpeet kohdataan. Toivoisinkin, että ministeri Rehula kertoisi vielä, mitä ensimmäisenä tuosta kärkihankkeesta on tulossa. Mitkä asiat ensimmäisenä näkyvät perheiden arjessa? Arvostan tuota työtä, mitä tuossa kärkihankkeessa teette, se on hyvää työtä (Puhemies koputtaa) perheiden ja lasten parhaaksi.

16.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on esimerkkinä lastensuojelulaki, se on ollut voimassa vuodesta 2007. Lastensuojelulakiin on kirjoitettu: lapsen etu kaikissa tilanteissa. Samoin sinne on kirjoitettu, että kun on kuntia, joissa ei ole kaikkea osaamista ja ammattitaitoa, niin näitten kuntien alueella olevien lasten palvelutarpeet pitää huolehtia laajempaan kokonaisuutena. Yksi konkreettisimmista asioista on näiltä osin se, että näitä moniammatillisia — niin kuin termi kuuluu — eri osaajien kokonaisuuksia kootaan niin, että kuntarajat eivät ole esteenä sille, että lapsi saa tarvitsemansa palvelut riittävän ajoissa. Toinen asia ovat paljon puhutut hyvät käytännöt — täälläkin salissa usein puhutaan hyvistä käytännöistä ja niitten monistamisesta. (Puhemies koputtaa) Konkreettisella tasolla alueittain ihmiset, jotka ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen, perheiden tuen kanssa tekemisissä, istuvat (Puhemies koputtaa) ja pohtivat, ja eivät pelkästään pohdi vaan vievät näitä hyviä käytäntöjä (Puhemies koputtaa) eteenpäin.

16.57 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee tuloeroja kasvattavaa politiikkaa: rikkaat rikastuvat, ja pienituloisilta leikataan. Tällä viikolla iltapäivälehdet ovat kertoneet yksinhuoltajaäidistä, joka ei uskalla lämmittää saunaa kasvavien kulujen takia. Ruokajonoissa lapsiperheiden määrä on kasvanut huomattavasti, ja samaan aikaan netti on pullollaan vähävaraisten lapsiperheiden avunpyyntöjä, jotta jouluna olisi edes jotain annettavaa näille vähävaraisten lapsiperheiden lapsille.

Me olemme luisumassa voimakkaasti kohti hyväntekeväisyysyhteiskuntaa, jossa hyvätuloiset päättävät, kuka saa ja kenelle annetaan. Arvoisa ministeri, onko tämä teistä oikea suunta?

16.58 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuolle suunnalle on laitettava stoppi, jos sellainen kehitys on menossa. Siksi tämä hallitus yrittää laittaa esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän perustat sellaiseen asentoon, että kun tuo eriarvoistumiskehitys on ollut menossa esimerkiksi terveyserojen kasvamisen osalta liittyen siihen, onko parempituloinen vai

Punkt i protokollet PR 135/2016 rd

heikompituloinen, niin nuo terveyserot eivät lisääntyisi vaan ne kaventuisivat. Me tarvitsemme perustat kuntoon.

Toisekseen väite siitä, että rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät: Opiskelijoitten asumistukijärjestelmä muuttuu niin, että opiskelijat ovat jatkossa yleisen asumistuen piirissä, nimenomaan ne pienituloisimmat opiskelijat saavat tämän muutoksen (Riitta Myller: Entä pienituloiset perheet?) osalta plusmerkkisen toimeentulon tilanteen. (Puhemies koputtaa) Meillä on useita esimerkkejä, jotka toimivat samaan suuntaan.

Frågan slutbehandlad.